

Desatero činnostního učení

Tvořivá škola definovala DESATERO činnostního učení, které vychází z učení Komenského, Baťových Zlínských pokusných škol a především z mnohaletých zkušeností českých učitelů. Jelikož uvedené principy považujeme stále za platné a nosné, předkládáme je – některým pro připomenutí, jiným pro poučení a všem pro radost.

Mimochodem, věděli jste, že tím, kdo v Evropě jako první uznal dítě, jako jedinečnou a plnohodnotnou lidskou bytost, byla česká Jednota bratrská, a to v době, kdy ostatní "civilizovaný svět" považoval dítě za maximálně levnou pracovní sílu a zajímal se ze všeho nejvíce o to, jak kolonizovat jiné země?

"Nechť nás také někdy v něčem jiní před sebou vidí." J.A. Komenský

Cílem Tvořivé školy je aktivní zapojení všech žáků do výuky, jejich vnitřní motivace k učení a postupný rozvoj klíčových kompetencí, vědomí vlastní hodnoty a sebeúcty.

1) K žákům přistupujeme jako k jedinečným a originálním lidským bytostem.

Akceptujeme jejich rodinné normy a jejich rodiny jako pro ně ty nejlepší možné. Žáka chápeme jako tvořivou a samostatně myslící bytost, která je schopna rozvíjet své poznávání a být aktivním spoluvůrcem vzdělávání. Učitel je průvodcem žáků, vyvíjí pravidla pro práci žáků a dává žákům důvěru, že zvládnou vše potřebné.

2) Prostřednictvím činností vedeme žáky k samostatnému myšlení, objevování poznatků a osobní odpovědnosti. Každý činnostní postup má konkrétní didaktický cíl a přivádí žáky k tvořivému myšlení – ke schopnosti o pozorovaných jevech samostatně uvažovat a hovořit, ke tvorbě vlastních otázek, ke schopnosti formulovat závěry a prakticky jich využívat.

3) Žáky pozitivně motivujeme. Před každým postupem žáky motivujeme a orientujeme v úkolu. Ukazujeme jim, proč se určité věci učí a k čemu jim může nově osvojený poznatek nebo dovednost v životě sloužit. Vedeme je k přesvědčení, že se učí věcem užitečným a potřebným pro život. Dodáváme jim důvěru, že dokážou být úspěšní.

4) Postupujeme od jednoduchého ke složitějšímu a využíváme dosavadních poznatků žáků. Dbáme na posloupnost a provázanost učiva – nové poznatky vyvozujeme z poznatků předcházejících. Základnímu učivu se snažíme naučit všechny žáky bezchybně. K probírání nového učiva přistupujeme, až když žáci probíranou látku chápou. Ke všem činnostem se průběžně vracíme, přesvědčujeme se o zvládnutí učiva. Žáci sami provádějí obměny činností a využívají při nich své dosavadní poznatky, dovednosti a zkušenosti.

5) Výuku přibližujeme skutečnému životu, dbáme na zapojení všech smyslů. Ve výuce využíváme co nejvíce smyslů, hlavně zraku, hmatu a sluchu. Učivo předkládáme na žákům důvěrně známých situacích a s využitím mezipředmětových vztahů. Využíváme praktických příkladů a výuku tak přibližujeme skutečnému životu žáků. Upozorňujeme na konkrétní využití vědomostí a dovedností v životě.

6) Využíváme mezipředmětových vztahů. Obsah vzdělávání spojujeme do smysluplných celků. Dovednostem a poznatkům, které souvisejí s více předměty, vyučujeme v rámci všech těchto předmětů.

7) Vedeme žáky k hovoru, učíme je diskuzi a vzájemné komunikaci. Všem žákům průběžně umožňujeme hovořit o tom, co pozorují, co činí, co si myslí, co cítí. Žáci se učí formulovat otázky, navzájem se vyvolávají, odpovídají si, předávají si slovo, učí se komunikovat s učitelem a spolužáky, vést konzultace a diskuzi.

8) Využíváme zpětnou vazbu, žáky vedeme k samokontrolě a práci s chybou. Činnosti s pomůckami i následný hovor o pozorovaném umožňují učiteli i žákům každodenní zpětnou vazbu – přehled o dosažené úrovni poznání. Žákům i učitelům zpětná vazba umožňuje chyby samostatně rozpoznávat a okamžitě je napravovat. Učí se tak chybám předcházet a brát si z nich ponaučení. Chybu nepokládáme za prohřešek, ale za možnost ke změně. Podporujeme tím sebeúctu žáků.

9) Žáky nepřetěžujeme a využíváme diferenciaci. Učivo a metody volíme přiměřené stupni vývoje žáků a umožňujeme jim pracovat podle individuálního tempa. Před žáky stavíme cíle blízké – dosažitelné. V době, kdy se věnujeme pomalejším žákům, zaměstnáváme rychlejší žáky rozšiřujícím učivem za pomoci vhodných materiálů.

10) Ve výuce využíváme pozitivního hodnocení a žákovského sebehodnocení. Pozitivní hodnocení používáme průběžně v celém procesu učení. Může mít podobu ústní pochvaly, drobných odměn, jako jsou hvězdičky, razítka atp., nebo udělení „jedničky“. Rozumíme jím i pozitivní ladění hodnotících soudů, projevování zájmu o názory žáků, dodávání sebedůvěry žákům a jejich povzbuzování. Do výuky zařazujeme žákovské sebehodnocení a rozvíjíme tak zdravé sebevědomí žáků.

Zdroj: www.tvorivaskola.cz/desatero-cinnostniho-uceni/t1128